

Revistă lunară de cultură creștină

VESTITORUL

Editată de Episcopia Română Unită cu Roma, Greco-Catolică, Oradea

Oradea, 27 ianuarie

Seria I, Anul XXX, Nr. 7 (352), 2023

Din sumar:

Alocuțiunea Papei Francisc la funeraliile Papei emerit Benedict al XVI-lea - pag. 3;
Familia Sfântului Vasile cel Mare-un model pentru creștinii de azi - pag. 8-9; Mass media și structurarea gândurilor - pag. 10; Cu Preacurata Fecioară Maria pornim în Noul An, 2023 - pag. 11; Persoane, fapte, vieți memorabile în istoria Bisericii Greco-Catolice - Interviu cu Pr. Ioan Erdeli (1920-2012) - pag. 16-19.

Scrisoarea Cardinalului Lucian Mureșan la trecerea la Domnul a Papei emerit Benedict al XVI-lea

La trecerea la cele veșnice a Papei emerit Benedict al XVI-lea, Preafericitul Părinte Card. Lucian Mureșan, Arhiepiscop Major al Bisericii Române Unite cu Roma, Greco-Catolică, și Președinte al Conferinței Episcopilor Catolici din România, i-a trimis o scrisoare Sfântului Părinte Papa Francisc în care exprimă comuniunea de rugăciune din partea Bisericii Catolice de ambele rituri din România.

Întâistătorul Bisericii Greco-Catolice amintește cuvintele Papei Benedict rostite în limba română pe data de 20 februarie 2012, cu ocazia audienței acordate în Aula Paul al VI-lea din Vatican noilor Cardinali și tuturor pelerinilor provenind din întreaga lume. Cu acest prilej, Papa emerit a afirmat: „Salut cu bucurie pe Preafericirea Sa Lucian Mureșan și pe voi toți, credincioși din România, care ați dorit să vă strângeți în jurul iubitului vostru Păstor,

pe care l-am creat cardinal. Împreună cu voi salut întregul popor român și Patria voastră, legată acum și mai mult de Scaunul Sfântului Petru! Binecuvântarea mea să vă susțină mereu”.

În scrisoarea trimisă pe data de 31 decembrie 2022 Sfântului Părinte Papa Francisc, Cardinalul Lucian îi cere Domnului, prin mijlocirea Maicii Preacurate și a tuturor sfinților din ținuturile românești, odihna cea veșnică pentru Pontiful trecut la cele veșnice:

„Îți mulțumim Doamne pentru darul vieții sale.

Îți mulțumim pentru slujirea sa și pentru fidelitatea sa”.

Amintim că la 16 decembrie 2005, prin Bula Ad totius Dominici gregis, Papa Benedict al XVI-lea a ridicat Biserica Greco-Catolică Română la rangul de Biserică Arhiepiscopală Majoră, iar pe Preafericitul Părinte Card. Lucian Mureșan la demnitatea de Arhiepiscop Major al acestei Biserici.

Totodată, Papa emerit, primindu-i pe data de 12 februarie 2010 pe episcopii catolici din România în vizită ad limina la Vatican, a afirmat: „salut comunițile creștine din România și din Republica Moldova, atât de greu încercate în trecut, și aduc omagiu acelor Episcopi și nenumărați preoți, călugări, călugărițe și credincioși care, în timpul persecuției, au dovedit un atașament neclintit față de Cristos și față de Biserica sa și au păstrat intactă credința lor”.

**Biroul de Presă al Arhiepiscopiei de Alba Iulia
și Făgăraș**

VESTITORUL

P.S.S. Virgil Bercea: Președinte

Redacția și administrația:

Pr. Olimpiu Todorean: redactor coordonator

Ioan F. Pop: secretar de redacție

Colaboratori:

Mihaela Caba-Madarasi, Ioan Dărăbăneanu, Alin Crețu, Maria-Mirela Filimon, Eugen Ivuț, Ioan Moldovan, Silvia Pantiș.

Adresa:

410210 - Oradea, str. Ep. Mihai Pavel, 4;
Tel: 0259.436.492; Fax: 0259.430.509;
E-mail: olimpiu35@yahoo.it;
Tel: 0722.450.013

Abonamente și difuzare: Claudiu Boda

Magazin "Sfânta Tereza"

Str. Ep. Mihai Pavel nr. 4

410445 - Oradea; Tel: 0744.958.932

I.S.S.N. 1454 - 8526

Omelia Papei Francisc la funeraliile Papei emerit Benedict XVI-lea

«„Tată, în mâinile tale îmi încredințez sufletul” (Lc 23,46). Acestea sunt ultimele cuvinte pe care Domnul le-a rostit pe cruce; ultimul său suspin – am putea spune – în măsură să confirme ceea ce a caracterizat întreaga sa viață: o continuă încredințare în mâinile Tatălui său. Mâini de iertare și compasiune, mâini de vindecare și milostivire, mâini de ungere și binecuvântare, care l-au împins să se predea în mâinile fraților săi.»

Domnul, deschis la poveștile pe care le-a întâlnit pe drum, s-a lăsat cizelat de voia lui Dumnezeu, suportând toate consecințele și greutățile Evangheliei până la a-și vedea mâinile rănite de dragoste: «Uitați-vă la mâinile mele», el i-a spus lui Toma (In 20, 27), iar el ne spune fiecăruia dintre noi: „Priviți-vă la mâinile mele”. Mâini rănite care se întind și nu încetează să se ofere, ca să cunoaștem dragostea pe care Dumnezeu o are față de noi și să credem în ea (cf. 1 In 4,16). [1]

«„Tată, în mâinile tale îmi încredințez sufletul” este îndemnul și programul de viață care inspiră și vrea să modeleze asemenea unui olar (cf. Is 29,16) inima păstorului, până când va palpita în ea aceleași sentimente avute de Isus Cristos (cf. Fil 2,5).»

Dăruire recunoscătoare a slujirii Domnului și poporului Său care se naște din primirea unui dar total gratuit: „Tu îmi aparții Mie... tu aparții lor”, șoptește Domnul; „Ești sub protecția mâinilor mele, sub protecția inimii mele. Rămâi în căușul mâinilor mele și dă-mi-le pe ale tale”. [2] Este condescendența lui Dumnezeu și apropierea lui capabilă să se pună în mâinile fragile ale ucenicilor săi pentru a-și hrăni poporul și a spune împreună cu el: luați și mâncați, luați și beți, acesta este trupul meu, un trup care se oferă pentru sine. (cf. Lc 22,19).

Dăruire în rugăciune, care se modelează și se rafinează în tăcere între răscrucile și contradicțiile cu care trebuie să se confrunte păstorul (cf. 1 Pt 1,6-7) și invitația încrezătoare de a paște turma (cf. In 21,17). Asemenea Stăpânului, el poartă pe umerii săi oboseala mijlocirii și uzura ungerii pentru poporul său, mai ales acolo unde bunătatea trebuie să se lupte și unde frații și surorile își văd amenințată demnitatea (cf. Evr 5, 7-9). În această întâlnire de mijlocire, Domnul generează blândețea capabilă să înțeleagă, să primească, să nădăjduiască și să parieze dincolo de neînțelegerile pe care aceasta le poate stârni. Rodnicie invizibilă și evazivă, care apare din a ști în mâinile cui a fost pusă încrederea (cf. 2 Tim 1:12). O încredere rugătoare și adorabilă, capabilă să interpreteze acțiunile păstorului și să-și adapteze inima și hotărârile la vremurile lui Dumnezeu (cf. In 21, 18): «A păstori înseamnă a iubi, iar a iubi înseamnă și a fi gata să suferi. A iubi înseamnă: a da oilor adevărul bine, hrana adevărului lui Dumnezeu, a cuvântului lui Dumnezeu, hrana prezenței sale”. » [3]

Și, de asemenea, dăruire susținută de mângâie-

rea Spiritului, care îl precede întotdeauna în misiune: în căutarea pătimășă de a comunica frumusețea și bucuria Evangheliei (vezi Exortația Apostolică *Gaudete et exultate* 57), în mărturia rodnică a celor care, ca Maria, ei rămân în multe feluri la poalele crucii, în acea pace dureroasă, dar robustă, care nici nu atacă, nici nu înrobește; și în nădejdea încăpățânată, dar răbdătoare, că Domnul își va împlini făgăduința, așa cum a promis părinților noștri și urmașilor săi pentru totdeauna (cf. Lc 1,54-55)

«Și noi, ferm legați de ultimele cuvinte ale Domnului și de mărturia care i-a marcat viața, dorim, ca și comunitate eclezială, să mergem pe urmele sale și să-l încredințăm pe fratele nostru în mâinile Tatălui: fie ca aceste mâini milostive să găsească lampa lui aprinsă cu uleiul Evangheliei, pe care el a vărsat-o și a mărturisit-o în timpul vieții sale (cf. Mt 25,6-7). »

Sfântul Grigorie cel Mare, la sfârșitul Regulii Pastorale, a invitat și a îndemnat un prieten să-i ofere această companie spirituală: «„În mijlocul furtunilor vieții mele, mă mângâie încrederea că mă vei ține pe linia de plutire pe masa rugăciunilor tale și că, dacă greutatea greșelilor mele mă doboară și mă umilește, îmi vei împrumuta ajutorul meritelor tale pentru a mă ridica. Este conștiința Păstorului că nu poate duce singur ceea ce, în realitate, nu ar putea duce niciodată singur și, de aceea, știe să se abandoneze rugăciunii și grijii oamenilor care îi sunt încredințați. [4] Poporul credincios al lui Dumnezeu este cel care, adunat, însoțește și încredințează viața celor care le-au fost păstorul. Ca și femeile din Evanghelie la mormânt, suntem aici cu mireasma recunoștinței și cu unguentul speranței pentru a-i arăta, încă o dată, iubirea care nu se pierde; vrem să facem acest lucru cu aceeași ungere, înțelepciune, blândețe și dăruire pe care a știut să le dăruiască de-a lungul anilor. Vrem să spunem împreună: „Părinte, în mâinile tale îți încredințăm spiritul”. »

«Benedict, fidel prieten al Mirelui, fie ca bucuria ta să fie desăvârșită în a auzi definitiv și pentru totdeauna glasul lui! »

[1] Cfr. Benedetto XVI, Enc. *Deus caritas est*, 1.

[2] Cfr. Id., Omelia nella Messa Crismale, 13 aprile 2006.

[3] Id., Omelia nella Messa di inizio del pontificato, 24 aprile 2005.

[4] Cfr. ibid.

Papa emerit Benedict XVI-lea (1927 - 2022)

Benedict al XVI-lea, în latină *Benedictus PP. XVI*, născut *Joseph Alois Ratzinger* (n. 16 aprilie 1927, Marktl, Bavaria, Republica de la Weimar – d.31 decembrie 2022, Vatican a fost al 265-lea papă al Bisericii Catolice, ales la 19 aprilie 2005 în Conclavul din 2005 ca succesor al papei Ioan Paul al II-lea. A fost primul papă german după 482 de ani (ultimul papă germanic a fost Adrian al VI-lea, în perioada 1522-1523).

Înainte alegerii sale ca papă, între 1957 și 1977, Joseph Ratzinger a activat timp de douăzeci de ani ca profesor de teologie la universitățile din München, Bonn, Münster, Tübingen și Regensburg. În anul 1977 a devenit arhiepiscop de München și a fost ridicat la rangul de cardinal de papa Paul al VI-lea. În anul 1982 a fost chemat la Roma și numit de papa Ioan Paul al II-lea în funcția de prefect al Congregației pentru Doctrina Credenței, președinte al Comisiei Pontificale Teologice Internaționale și al Comisiei Biblice Pontificale. Din 2002 până la alegerea ca papă în aprilie 2005, a fost decan al Colegiului Cardinalilor.

În data de 11 februarie 2013 a anunțat retragerea sa din funcția de papă, cu începere din data de 28 februarie 2013, ora 20.00 (CET). Noul său titlu a fost acela de „papă emerit”.

Biografie

Între anii 1946 și 1951 a studiat Teologia și Filosofia la Universitatea din München. În 1951 a fost hirotonit preot, împreună cu fratele său mai mare Georg Ratzinger.

Doctor în teologie din anul 1953, cu o teză intitulată Poporul și casa lui Dumnezeu în doctrina lui Augustin despre Biserică, publicată apoi un an mai târziu, Ratzinger decide, la îndemnul profesorului său coordonator, Gottlieb Söhngen, ca în continuarea acestei prime cercetări în domeniul teologiei patristice să se aplece și asupra gândirii teologice medievale. Mult mai atras de tradiția augustiniană decât de cea tomistă, Ratzinger alege să se dedice celui mai mare reprezentant al augustinismului medieval, sfântul Bonaventura. Dacă lucrarea sa de doctorat acoperea o temă de ecleziologie, în cadrul lucrării de abilitare el decide să cerceteze cealaltă mare temă a teologiei fundamentale, anume conceptul de revelație. Cercetarea conceptului de Revelație la Bonaventura avea însă să se dezvăluie ca fiind în strânsă legătură cu înțelegerea istoriei care provenea din fenomenul reprezentat de Francisc de Assisi și din profețiile lui Gioacchino da Fiore. Astfel, lucrarea sa de abilitare acceptată de comisia Facultății de Teologie a Universității din München în anul 1957 și publicată doi ani mai târziu poartă titlul de Teologia istoriei la sfântul Bonaventura.

La vârsta de 30 de ani (1957) a primit catedra de dogmatică și teologie fundamentală la Institutul Supe-

rior de Filosofie și Teologie din Freising. Până în anul 1977 a predat și la universitățile din Bonn, Münster, Tübingen și Regensburg.

A luat parte la Conciliu Vatican II (1962-1965) în calitate de consilier al cardinalului Josef Frings, arhiepiscopul de Koln. A făcut parte din comisia de redactare a constituției Dei Verbum, despre revelația divină.

În martie 1977 a fost numit de papa Paul al VI-lea arhiepiscop al Arhidiecezei de München și Freising, iar două luni mai târziu a fost ridicat la rangul de cardinal. La 25 noiembrie 1981 papa Ioan Paul al II-lea l-a numit prefect al „Congregației pentru Doctrina Credenței”, în anul 2002 devine decan al „Colegiului Cardinalilor” și episcop de Ostia. Din 1986 până în 1992 cardinalul Ratzinger a fost președintele comisiei de redactare a Catehismului Bisericii Catolice.

Cardinalul Ratzinger a condus oficierea slujbei religioase cu ocazia funeraliilor papei Ioan Paul al II-lea la 8 aprilie 2005. În după-amiaza zilei de 19 aprilie 2005 a fost ales papă, luând numele de Benedict al XVI-lea, ca omagiu pentru sfântul Benedict de Nursia, întemeietorul ordinului benedictinilor, și pentru papa Benedict al XV-lea (1914-1922), denumit și „papă păcii”.

La vârsta de 78 de ani, a fost cel mai în vârstă papă ales de la papa Clement al XII-lea în 1730.

Papa Benedict al XVI-lea a fost al optulea papă german; primul a fost papa Grigore al V-lea (996-999). Ultimul papă cu numele de Benedict, Benedict al XV-lea a servit ca pontif din 1914 până în 1922, pontificatul său fiind legat de Primul Război Mondial.

Alegerea numelui de Benedict are importanță simbolică. Ziua de naștere a noului papă, 16 aprilie, este sărbătoarea sfântului Benedict Iosif Labre (26 martie 1748 - 16 aprilie 1783), cunoscut ca Sfântul Pelerin.

Papa Benedict al XVI-lea a vorbit fluent: germana, italiana, franceza, engleza, spaniola și latina. A fost autor al unui mare număr de cărți și monografii pe teme religioase, de morală și filosofie. În timpul întregii sale activități de până acum a rămas fidel principiilor sale morale și religioase, apărând cu consecvență dogmele Bisericii Catolice, ceea ce a determinat pe unii comentatori să-l situeze în aripa conservatoare a bisericii.

Papalitate

În după-amiaza zilei de 19 aprilie 2005, la ora locală 18.14, cardinalul protodiacon Jorge Arturo Medina Estévez a ieșit în Balconul Bazilicii Sfântul Petru anunțând: „*Annuntio vobis gaudium magnum; habemus Papam: Eminentissimum ac Reverendissimum Dominum, Dominum Josephum Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalem Ratzinger qui sibi nomen imposuit Benedictum XVI*” (*Vă anunț vouă o bucurie mare, avem papă: Eminentissimul și Reverendissi-*

mul Domnului Joseph, al Sfintei Biserici Romane Cardinal Ratzinger, care și-a ales pentru sine numele Benedict al XVI-lea).

Primul mesaj *Urbi et Orbi*

La ora locală 18.48 papa Benedict al XVI-lea, precedat de Sfânta Cruce, a ieșit pe balconul exterior de binecuvântări al Bazilicii Sfântul Petru pentru a saluta poporul și a împărtăși binecuvântarea apostolică „*Urbi et Orbi*”.

Prima binecuvântare a noului Suveran Pontif a fost însoțită de cuvintele: „*Iubiți frați și surori, după marele papă Ioan Paul al II-lea, domnii cardinali m-au ales pe mine, un simplu și umil lucrător al viei Domnului. Mă consolează faptul că Dumnezeu știe să lucreze și să acționeze cu instrumente insuficiente și peste toate, mă încred rugăciunilor voastre. În bucuria lui Isus cel înviat, încredători în ajutorul său permanent, să mergem înainte. Domnul ne va ajuta și Maria, Maica sa Sfântă, va sta de partea noastră. Mulțumesc.*”

Inaugurarea pontificatului

Solemnitatea inaugurării pontificatului a avut loc în Bazilica Sfântul Petru din Roma, în ziua de duminică 24 aprilie 2005 începând cu ora locală 10.00. Papa Benedict al XVI-lea a încheiat predica cu următoarele cuvinte: „*Aș vrea, cu mare forță și mare convingere, plecând de la experiența unei îndelungate vieți personale, să vă spun vouă, iubiți tineri: nu vă temeți de Cristos! El nu ia nimic, ci dăruiește totul. Cine i se dăruiește lui, primește însutit. Da, deschideți, deschideți-i larg porțile lui Cristos - și veți afla adevărata viață. Amin.*”

Magisteriu

Benedict al XVI-lea a scris trei scrisori enciclice pentru a explica învățătura Bisericii: „*Spe salvi*” (despre speranța creștină), „*Deus caritas est*” („Dumnezeu

este iubire”), și „*Caritas in veritate*” („Iubirea în caritate și în adevăr”). A mai scris alte diferite texte, de pildă exortații, mesaje, discursuri, etc.

Ridicarea în rang a Bisericii Române Unite

În 16 decembrie 2005 a ridicat Biserica Română Unită cu Roma la rangul de biserică arhiepiscopală majoră, cu autonomie și drepturi similare celor aferente patriarhiilor catolice orientale, conform can. 151-154 din CCEO.

În data de 18 februarie 2012 l-a ridicat în demnitatea de cardinal pe arhiepiscopul Lucian Mureșan, întâistătătorul Bisericii Române Unite, și i-a acordat Biserica Sfântul Atanasie cel Mare ca biserică titulară la Roma.

Retragerea din funcție

Papa Benedict al XVI-lea a anunțat pe 11 februarie 2013 că se va retrage în 28 februarie din funcția de suveran pontif, fiind, conform ziarului *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, primul papă din Evul Mediu până în prezent care a ales să renunțe la acest oficiu. Într-un discurs în limba latină, ținut în fața Consistoriului (întâlnirea formală a tuturor cardinalilor Bisericii Catolice) a declarat că în urma examinării conștiinței și-a dat seama că puterile sale nu mai sunt adecvate din cauza vârstei pentru îndeplinirea misiunii pontificale. Conclavul din 2013 a avut loc înainte de Paști.

Papa Benedict al XVI-lea și-a ales ca loc de retragere definitivă din viața publică mănăstirea „*Mater Ecclesiae*”, a cărei renovare a inițiat-o din noiembrie 2012. Totuși, la data de 28 februarie 2013, lucrările la mănăstire (aflată la nici 200 m de Bazilica Sfântul Petru din Roma nefiind terminate, fostul papă s-a mutat provizoriu la reședința de vară a papilor de la Castel Gandolfo.

<https://ro.wikipedia.org>

Biserica și lumea și-au luat rămas bun de la Papa emerit Benedict al XVI-lea

Zeci de mii de persoane au fost prezente în Piața San Pietro la funeraliile de joi ale Papei emerit Benedict al XVI-lea, un teolog de frunte al secolului al XX-lea și primul Papă care s-a retras din funcție în aproape 600 de ani. Membri ai familiei regale, Cardinali, Patriarhi, oficiali guvernamentali și numeroase familii catolice și persoane consacrate au participat la funeralii într-o dimineață rece și cețoasă la Vatican. Peste 3.700 de preoți au concelebrat Liturghia. Cardinalii Joseph Zen, Daniel DiNardo, Timothy Dolan, Gianfranco Ravasi și Giuseppe Betori, toți Cardinali creați de Papa Benedict al XVI-lea, au fost așezați în primul rând. Vaticanul a precizat că au concelebrat 125 de Cardinali.

Ceremonia a început cu transportarea sicriului de lemn al Papei emerit de la Bazilică în Piața San Pietro. Arhiepiscopul Georg Gänswein, secretarul personal al Papei Benedict, s-a apropiat de sicriu, a îngenuncheat în fața lui și l-a sărutat. Mulțimea s-a rugat apoi misterele de durere ale Rozariului, în limba latină, pentru odihna sufletului răposatului Papă. Sfânta Liturghie funerară a fost simplă și solemnă, în conformitate cu dorința Pontifului de origine germană. Corul Capelei Sixtine a cântat „Salve Regina”, „In Paradisum” și alte imnuri. În spatele altarului a fost expusă o imagine a Învierii lui Cristos, pe Bazilica San Pietro.

Papa Francisc a prezidat funeraliile predecesorului său, Papa emerit Benedict al XVI-lea. În omilia sa, a reflectat asupra ultimelor cuvinte ale lui Isus pe cruce: „Tată, în mâinile Tale îmi încredințez spiritul meu”. „Poporul credincios al lui Dumnezeu, adunat aici, însoțește și îi încredințează acum viața celui

care a fost păstorul lor”, a spus el. „La fel ca femeile de la mormânt”, a continuat, „și noi am venit cu parfumul recunoștinței și cu balsamul speranței, pentru a-i arăta încă o dată iubirea care este nemuritoare. Dorim să facem acest lucru cu aceeași înțelepciune, tandrețe și devotament pe care ni le-a dăruit de-a lungul anilor.”

Papa Benedict al XVI-lea a murit pe 31 decembrie, la vârsta de 95 de ani. După cum a confirmat Arhiepiscopul Gänswein, ultimele sale cuvinte au fost „Signore, ti amo!” (Doamne, te iubesc). Aproape 200.000 de persoane au venit să îl vadă pe Papa Benedict al XVI-lea cum se odihnește în interiorul Bazilicii San Pietro în zilele premergătoare funeraliilor. „Împreună, vrem să spunem: «Tată, în mâinile Tale îți încredințăm spiritul său»”, a spus Papa Francisc în omilia sa. „Papă Benedict, prieten credincios al Mirelui, fie ca bucuria ta să fie deplină atunci când îi vei auzi vocea, acum și în veci.” Vaticanul a invitat doar două delegații oficiale de stat – din Italia și Germania – la funeralii, dar unii șefi de stat și personalități publice au decis să participe în mod neoficial. Președintele Poloniei, Andrzej Duda, premierul Ungariei, Viktor Orban, premierul Cehiei, Petr Fiala, și președintele Sloveniei, Nataša Pirc Musar, au venit la Vatican pentru a asista la ceremonie, alături de membrii familiei regale europene, regina Sofia a Spaniei și regele Filip și regina Mathilde ai Belgiei.

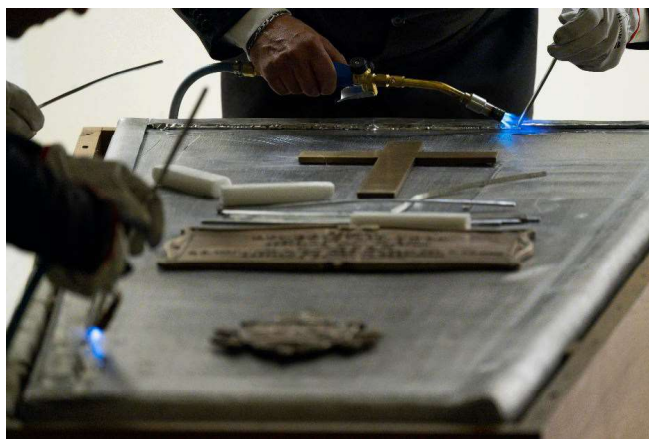
La Rugăciunea credincioșilor, a doua rugăciune a fost rostită în limba germană: „Pentru Papa emerit Benedict, care a adormit în Domnul: Fie ca Păstorul veșnic să îl primească în împărăția Sa de lumină și pace”. Lecturile pentru Sfânta Liturghie au

COPYRIGHT © VATICAN MEDIA

fost: Isaia 29,16-19 în spaniolă; Psalmul 23 cântat în latină; 1Petru 1,3-9 în engleză și Evanghelia de la Luca 23,39-46 citită în italiană. La finalul Liturghiei de înmormântare, Papa Francisc s-a oprit în rugăciune și tăcere în fața sicriului, pe care l-a atins. Clopoțele au bătut și mulțimea a aplaudat în timp ce sicriul Papei emerit era fost purtat în Bazilica San Pietro până la locul de înmormântare, în cripta Bazilicii. Oamenii au fluturat steaguri și bannere, inclusiv unul pe care scria „Santo Subito”, cerând canonizarea imediată a lui Benedict.

www.chatolica.ro

Preasfințitul Virgil Bercea și Preasfințitul László Böcskei la funeraliile Papei emerit Benedict al XVI-lea.

„Nu de o trecere, ci de o întâlnire. Pe de altă parte, foarte multă lume trece prin fața sicriului. Noi am fost și aseară, am fost și acum. Văzând atâta lume, îți dai seama că acest om a fost foarte apreciat. Noi ne aducem aminte că a fost apropiat de Biserica Greco-Catolică din România.

A ridicat Biserica Greco-Catolică de la Mitropolie la rang de Arhiepiscopie Majoră, iar pe mitropolitul Lucian Mureșan l-a ridicat la rangul de arhiepiscop major, iar ulterior mitropolitul Lucian a primit și rangul de cardinal”, a declarat PSS Virgil Bercea.

Pr. Călin Ioan DUȘE

Familia Sfântului Vasile cel Mare-un model pentru creștinii de azi

Viața Sfântului Vasile cel Mare corespunde cu prima perioadă a istoriei civilizației și culturii bizantine (330-610), care are un caracter prevalent latin. Este perioada așa numitei diglosii greco-latine, deoarece limba statului și a civilizației era latină, iar a culturii era greacă (1). Începutul secolului al III-lea deschide noi perspective de afirmare a creștinismului prin Edictul din anul 313 de la Mediolan/Milan/Milano, cu toate că în această perioadă creștinii reprezentau între 5-10% din populația Imperiului Roman (2).

Sfântul Vasile cel Mare s-a născut în anul 330, în Cezareea Capadociei, dintr-o familie nobilă și bogată (3), iar anul în care se naște Sfântul Vasile cel Mare corespunde cu un alt moment important pentru istoria civilizației și spiritualității răsăritene. În același an, pe data de 11 mai 330 împăratul Constantin cel Mare (306-337) a mutat capitala Imperiului Roman pe malurile Bosforului, inaugurând astfel noua și impunătoarea capitală, care va primi numele său Constantinopolis (4). Peste 16 ani de la inaugurarea cu mare fast a capitalei imperiale, în anul 346, Sfântul Vasile cel Mare își va continua aici studiile, pe care le-a început în Cezareea Capadociei.

În cadrul familiei Sfântului Vasile cel Mare atât cultura elenă, dar și creștinismul erau deja tradiționale (5). Începând cu secolul al IV-lea, Cezareea Capadociei începe să devină un oraș cultivat, el având ca și celelalte orașe băile, teatrele și sărbătorile sale. Populația sa era în această perioadă de aproximativ două sute de mii de locuitori, iar marea majoritate era compusă din mici orașeni și lucrători din toate domeniile (6).

Familiiile aristocrate își trimiteau copiii cei mai dotați la studii. De acest privilegiu au beneficiat atât Sfântul Vasile cel Mare, cât și Sfântul Grigore din Nazianz/Teologul (329-390). Cu toate că a cunoscut această dezvoltare la începutul secolului al IV-lea, Capadocia a avut nevoie de timp pentru a se cultiva, dar totuși ea a dăruit Bisericii trei oameni de o valoare

cu totul aparte: Sfântul Vasile cel Mare, fratele său, Sfântul Grigore de Nyssa (335-394) și Sfântul Grigore Teologul (7). Prin aceste personalități de excepție centrul teologiei s-a mutat din Alexandria la Cezareea începând cu anul 370, iar după anul 398 la Constantinopol, când Sfântul Ioan Gură de Aur ajunge arhiepiscop al acestei cetăți (8).

Despre familia Sfântului Vasile cel Mare avem informații puține. Părinții din partea tatălui care se numeau tot Vasile, și erau din Pont, fiind mari proprietari de terenuri. Ei au îmbrățișat creștinismul de timpuriu, reușind să-l cunoască pe Sfântul Grigore Taumaturgul (213-270) episcopul Neocezareei. În timpul domniei împăratului Maximian (305-313), ei au îndurat cu răbdare neclintită persecuția din anul 311. Bunicii paterni au avut doi copii: pe Grigore care a fost episcop într-un oraș din Capadocia, și pe Vasile, tatăl Sfântului Vasile cel Mare. (9) Bunicii Sfântului Vasile cel Mare din partea mamei, pe nume Emilia, erau din Capadocia, fiind dintr-o familie prosperă cu multe proprietăți. Cei mai mulți din membrii acestei familii s-au bucurat de multe titluri, ranguri, bogății precum și de funcții militare înalte, dar și de funcții obștești. Tatăl Emiei, a primit cununa muceniei în timpul persecuției lui Liciniu (308-324), dar numele lui nu ni s-a păstrat (10).

Familia din care provenea Emilia, se bucura de un respect aparte, ea ajungând să fie vestită și în afara Capadociei, datorită faptului că mulți din membrii acestei familii au ajuns ofițeri ai curților imperiale. Așadar, familia mamei Emilia, era mai renumită decât a tatălui Vasile (11). De la aceste strălucite familii Sfântul Vasile cel Mare a moștenit cele mai alese calități, dar mai ales dragostea față de semenii și de Biserică.

Părinții Sfântului Vasile cel Mare au reușit să fie un model de familie, mai ales că au fost binecuvântați cu mulți copii: Macrina numită și cea Tânără, spre a fi deosebită de bunica sa din partea tatălui, care s-a chemat Macrina cea Bătrână. Macrina cea Tânără s-a născut pe la anul 328/329, ea a îmbrățișat monahismul și a trecut la cele veșnice în 380. Naucratie s-a născut în anul 332, el a fost judecător, după care a devenit călugăr, și a murit în 358/359. Grigore s-a născut în jurul anului 335, el s-a căsătorit, după care a ajuns episcop și mare teolog, trecând la cele veșnice în anul 394. Petru s-a născut pe la 345/347, el a ajuns episcop al Sevastiei și a trecut la cele veșnice în 392. Ceilalți copii au fost fete patru și au venit pe lume probabil după anul 335 (12).

Dintre aceștia patru: Macrina cea Tânără, Vasile, Grigore și Petru, alături de Macrina cea Bătrână, bunica Sfântului Vasile cel Mare și Emilia mama, au reușit să-și împodobească viața cu alese virtuți fiind modele

(continuare în pag. 9)

(urmare din pag. 8)

vrednice de urmat, iar numele lor ajungând să fie trecute printre sfinții pe care Biserica îi cinstește în chip deosebit (13). Părinții Sfântului Vasile cel Mare au reușit să cultive virtuțile creștine atât în viața lor, dar și a copiilor pe care i-au născut, crescut și educat cu mare atenție. Dragostea creștină s-a manifestat atât către Biserică, pe care au sprijinit-o în toate activitățile ei, cât și în ajutorarea celor neputincioși, ospitalitatea față de străini și împărțirea multor bunuri săracilor. Acest mod de viață pe care l-au practicat părinții Sfântului Vasile cel Mare, a reușit să impresioneze pe locuitorii Pontului și ai Capadociei (14).

Primii ani ai vieții Sfântul Vasile cel Mare i-a petrecut la Anisa, o localitate situată la puțin kilometri de Neocezareea, lângă râul Iris, către Sampsunta. Sfântul Vasile cel Mare menționează acest sat ca și meleag al copilăriei sale în *Epistola 210* - Epistolă către neocezareeni.

Tatăl Sfântului Vasile, care a fost retor și avocat de seamă în Neocezareea din Pont (15), locuia când în această localitate, când la Anisa, iar mama Sfântului Vasile, Emilia era mai tot timpul la Neocezareea, alături de soțul ei. La Anisa, tatăl Sfântului Vasile avea șase case și mai multe terenuri. Tot aici a rămas și bunica Sfântului Vasile cel Mare, Sfânta Macrina, pentru a se putea ocupa și ea de creșterea și educarea nepoților (16).

Sfânta Macrina, bunica Sfântului Vasile, a fost o mare personalitate, care a reușit să influențeze și să formeze trei generații din cadrul familiei. Ea a fost aceea, care l-a înrăurit pe soțul ei, alături de care a reușit să treacă peste încercările și greutățile persecuției lui Maximian, din anul 311. De asemenea, ea a reușit să-l influențeze pe plan spiritual și profesional, pe Vasile, tatăl Sfântului Vasile, pe nepoții ei, dar mai ales pe Macrina și pe Vasile.

Învățătura Sfântului Grigore Taumaturgul, primul episcop al Neocezareei, a reușit să-și pună amprenta și asupra bunicii Sfântului Vasile, care a dorit să o transmită și nepoților ei. Macrina cea Bătrână știa foarte bine tainele vieții practice, dar și pe cele ascunse și aspre ale virtuților. De asemenea, ea însăși le-a străbătut sub influența mărturisitorilor și mucenicilor, a vechilor atleți ai credinței. Această experiență minunată și aparte, Sfânta Macrina le-a dat-o spre moștenire nepoților ei. Așadar, ea a fost aceea care le-a dăruit-o cu înțelepciune și cu mare atenție, ca pe o flăcă, care arde și nu se mistuie, aducând multă lumină. Astfel, Sfânta Macrina, bunica Sfântului Vasile cel Mare poate fi considerată adevăratul teolog al familiei, pentru că ea a trăit dumnezeieștile experiențe ale adevărului, și de aceea ea rămâne „părintele” „avva” și pedagogul acestor copii, în una din primele și cele mai importante etape ale vieții lor.

Tatăl Sfântului Vasile cel Mare, cu ajutorul ma-

mei sale Emilia și a bunicii Macrina, în educația pe care i-au dat-o Sfântului Vasile, au urmărit două priorități: nevoia pentru virtute și o educație excepțională. Nu trebuie să uităm că Vasile, tatăl era un retor de seamă, și avea o educație aleasă, iar Sfântul Grigore Teologul l-a numit: „profesorul obștesc al virtuții.” Tot Sfântul Grigore Teologul ne spune că Vasile tatăl, marele profesor a fost acela care: „i-a predat ciclul științelor și a fost exercitat în evlavie, sau mai pe scurt, prin învățături elementare, a fost împins spre desăvârșirea ce avea să urmeze” (17).

(1) Preot Lector Dr. Călin Ioan Dușe, *Viața duhovnicească după Sfântul Simeon Noul Teolog și integrarea lui în spiritualitatea răsăriteană*, Editura Logos '94 Oradea, 2007, p. 15;

(2) Idem, *Împăratul Constantin cel Mare-piatră de temelie în promovarea și apărarea creștinismului, în Epoca, personalitatea și contribuția împăratului Constantin cel Mare la libertatea și consolidarea Bisericii creștine*, coord. Tepelea Marius, Editura Universității Oradea, 2014, p. 297;

(3) Pr. Cicerone Iordăchescu, *Istoria vechii literaturi creștine*, vol. II, Editura Moldova, 1996, p. 141;

(4) Călin Ioan Dușe, *Constantin cel Mare și creștinismul, în Secularizarea și Europa contemporană-particularitățile Europei Centrale și de Est*, coord. Călin Ioan Dușe, Alexandru Buzalic, Editura Galaxia Gutenberg, 2013, p. 99;

(5) Hans Freiherr von Campenhausen, *Părinții greci ai Bisericii*, traducere de Maria-Magdalena Anghelescu, București, Editura Humanitas, 2005, p. 130;

(6) Prof. Dr. Stylianos G. Papadopoulos, *Patrologie*, Vol. II/2 *Secolul IV (Răsărit și Apus)*, traducere de Prof. dr. Adrian Marinescu Ludwigs-Maximilian-Universität München, Editura Bizantină, București, p. 82;

(7) Adalbert Haman, *Părinți Bisericii*, traducere de pr. Ștefan Lupu, Editura Sapienția Iași, 2005, p. 129;

(8) Prof. Dr. Stylianos G. Papadopoulos, op. cit., p. 45;

(9) *Sfântul Vasile cel Mare*, scrieri, partea întâia, în PSB. vol. 17, traducere, introducere, note și indici de, Pr. D. Fecioru, Editura IBMBOR, București, 1986, p. 8.

(10) Johannes Quasten, *Patrologia*, Vol. II, *Dal Concilio di Nicea a quello di Calcedonia*, Marietti, 1980, p. 206.

(11) Stylianos G. Papadopoulos, *Viața Sfântului Vasile cel Mare*, traducere de Diacon Cornel Coman, Editura Bizantină, București, 2003, pp. 8-9;

(12) *Sfântul Vasile cel Mare*, op. cit., p. 9;

(13) Pr. Prof. Dr. Ioan G. Coman, *Patrologie*, Sfânta Mănăstire Dervent, 1999, p. 111;

(14) Stylianos G. Papadopoulos, op. cit., pp. 12-13;

(15) Pr. Cicerone Iordăchescu, op. cit., p. 142;

(16) Informații în legătură cu familia și biografia Sfântului Vasile cel Mare avem la Sfântul Grigorie de Nazianz, în *Cuvântul* 43, P.G. 36, 493-608. Acesta a fost tradus în românește de Pr. Prof. Dr. Nicolae Donos, Sf. Grigorie de Nazianz, *Apologia sau cuvântarea în care arată motivele care l-au îndemnat să fugă de preoție și Elogiul Sf. Vasile*. Huși, 1931, pp. 118-204;

(17) Pr. Prof. Dr. Nicolae Donos, op. cit. p. 130.

Alin CREȚU

Mass media și structurarea gândurilor

Evenimentele din viața noastră ne determină nivelul de interes. Dacă încercăm să fim la zi cu tot ceea ce apare în mass media, putem deveni cel puțin anxioși.

În majoritatea situațiilor teama, neclaritățile și îngrijorările cresc ratingul. De aceea oamenii sunt foarte ușor de distrași. Unora telecomanda aflată la îndemână le oferă senzația de putere, devenind un reflex faptul de a o manevra. Fiecare furnizor de informație are propriile interese și perspective îmbrăcate în senzaționalism - pentru a trece rapid de simțul critic personal, ancorate fragmentar în realitate, luptându-se pentru fiecare spectator. Pentru că ei știu ceea ce își doresc cei care ascultă și vizionează ecranele, le ocupă o mare parte din viață, deoarece li se permite. Sunt și surse alternative, nebazate pe emoții, care își doresc doar aducerea la cunoștință a faptelor, fără a le învălui în senzațional și fără a urmări realizarea unor beneficii. Este evident, atât pentru mijloacele de informare cât și pentru populație că ceea ce aud sunt de fapt lucrurile pe care le spun altora, reprezentând modul în care iau atitudine respectiv felul în care își văd viața.

Pentru a fi relativ siguri de validitatea informațiilor, este bine să le verificăm din cel puțin trei surse de text diferite, respectiv din trei medii de difuzare diferite (cărți, reviste, ziare, internet, TV, radio, discuții cu alte persoane etc.). Dacă investigăm alternativele, vom începe să auzim și altceva decât ceea ce afirmă toată lumea. Oamenii astfel devin mai calmi și toleranți, extinzându-și orizonturile și evoluând - succese pe care altfel nu le-ar putea atinge. Populația este prinsă în diferite tipuri de ecosisteme - de la cel personal, creat de către ei, pentru propriul sine, la cel al străzii pe care trăiesc, la cel al cartierului, al zonei, al județului, al țării, al continentului și până la cel macro, global.

Dacă reflectăm continuu la un lucru oarecare, acesta ne va devora. Pe de o parte, ca timp concret îndelungat petrecut pentru gândire, în care nu mai facem altceva, iar pe de altă parte din punct de vedere emoțional, fiind vlăguși de energie. Este evident că se întâmplă similar în ambele situații, atât în ceea ce privește gândurile pozitive cât și în al celor negative. În prima situație ne este de folos pentru realizarea scopurilor pe care ni le-am propus iar în cea de a doua ne împovărează. Focusarea atenției noastre la ceea ce considerăm a fi important, este cea care poate face diferența, pentru a evita cantonarea în situații sau gânduri de factură negativă, care nu ne oferă nici un avantaj. Să nu uităm că ne putem reechilibra prin relaxare și prin punerea între noi și ceea ce avem de făcut a unei distanțe. După aceea, capacitatea și calitatea gândirii ne stau din nou la îndemână, pentru a avansa acolo unde ne dorim. Există câteva tehnici sau metode care pot fi utilizate pentru a ne ajuta să ne gestionăm atenția:

-Auto-monitorizarea: Învățând să ne observăm propriile gânduri și sentimente, putem să ne dăm seama când ne concentrăm prea mult asupra unui lucru sau când ne pierdem în gânduri negative.

-Gestionarea Timpului: Învățând să ne planificăm timpul și să ne stabilim obiective realiste, putem să ne

asigurăm că ne concentrăm asupra lucrurilor importante și să evităm să ne pierdem în lucruri inutile sau negative.

- Tehnici de relaxare: Practicarea tehnicilor de relaxare, cum ar fi meditația, yoga sau respirația profundă, ne poate ajuta să ne relaxăm mintea și să ne îmbunătățim abilitățile de concentrare.

- Distragerea atenției: Învățând să ne distragem atenția de la gândurile sau situațiile negative și să ne concentrăm asupra lucrurilor pozitive sau a activităților plăcute.

- Terapia cognitiv-comportamentală: aceasta poate ajuta individul să-și identifice și să-și schimbe gândurile sau comportamentele negative care sunt legate de pierderea atenției sau concentrării.

Să ne amintim că fiecare persoană are nevoi diferite și că unele tehnici sau metode pot funcționa mai bine pentru unii decât pentru alții. Este recomandat să experimentăm și să găsim ce funcționează cel mai bine pentru noi înșine, și să avem răbdare în procesul de a învăța să ne gestionăm atenția și concentrarea. Este de menționat că în unele cazuri, dificultățile de concentrare și atenție pot fi simptome ale unei probleme medicale sau psihologice subiacente, cum ar fi depresia, anxietatea sau un deficit de atenție și hiperactivitate (A. D. H. D.). Dacă suspectați că aveți o problemă de acest fel, este important să discutați cu un medic sau cu un psiholog pentru a obține un diagnostic și pentru a primi tratamentul adecvat.

În plus față de tehnicile și metodele descrise anterior, există și alte modalități de a ne îmbunătăți abilitățile de concentrare și atenție. De exemplu, exercițiile fizice regulate, deoarece acestea pot stimula fluxul de oxigen către creier și îi pot îmbunătăți funcționarea.

Alte modalități includ:

- Dormiți suficient și încercați să mențineți un program de somn regulat.

- Îmbunătățiți alimentația și evitați substanțele care vă pot afecta atenția și concentrarea, cum ar fi cafeaua, tutunul sau alcoolul.

-Învățați să vă relaxați prin tehnici de respirație sau prin meditație.

-Evitați distragerile inutile, cum ar fi telefoanele mobile sau internetul, atunci când încercați să vă concentrați asupra unei activități

-Folosiți metode de organizare, cum ar fi liste de sarcini sau agende, pentru a vă ajuta să vă concentrați asupra obiectivelor și a activităților importante.

-Învățați să vă concentrați asupra prezentului prin mindfulness

- Încercați să evitați să vă supra-stimulați mintea prin activități multiple sau prin expunere la informații excesive.

Este semnificativ să înțelegem că îmbunătățirea atenției și concentrării nu este un proces care se întâmplă peste noapte, ci necesită timp și efort conștient. De aceea să fim persistenți și să nu ne dăm bătăuți. Volumul noroiului întâmplărilor descărcate în mintea oamenilor, este impresionant.

Maria-Mirela FILIMON

Cu Preacurata Fecioară Maria pornim în Noul An, 2023

Este momentul, acum, la început de an, să stăm în liniște cu noi înșine, să ne adunăm gândurile, dorințele, puterile, să ne întărim voința pentru a trăi frumos, curat, în continuare. Este un dar această șansă de a ne continua parcursul vieții, de a ne reînnoi. Mulțumim !

Mulțumim pentru dar, mulțumim pentru părinți. Indiferent de vârstă, chiar dacă părinții trupești nu mai sunt pe pământ, noi suntem copii și Preacurata Fecioară Maria nu încetează să ne numească astfel, în fiecare mesaj și mai presus de toate să ne fie MAMĂ, să ne amintească că avem un TATĂ care ne-a creat și ne vrea în veșnicie cu EL. De ani buni, în fiecare zi de Crăciun, la Medugorje, ne reamintește, purtându-l pe Isus în brațe, că EA ne-a înrudit cu Dumnezeu. Suntem o familie. Avem drepturi și îndatoriri, avem fiecare un rol și avem posibilitatea de a împlini, de a contribui la belșugul familiei noastre pentru a ne fi bine, fiecare după darul și truda sa, după bunăvoința sa.

„Dragi copii, astăzi vi-L aduc pe Fiul meu Isus ca să fiți **pacea SA** și **oglundirea seninătății și bucuriei Cerului**. Rugați-vă, copilașilor, **ca să fiți deschiși pentru a primi pacea, deoarece multe inimi sunt închise la chemarea luminii care schimbă inimile. Eu sunt cu voi și mă rog pentru voi** ca să vă deschideți și să-L primiți pe Regele Păcii, care vă umple inimile cu căldură și binecuvântare. Vă mulțumesc că ați răspuns la chemarea mea.” (Mesajul din 25 dec. 2022)

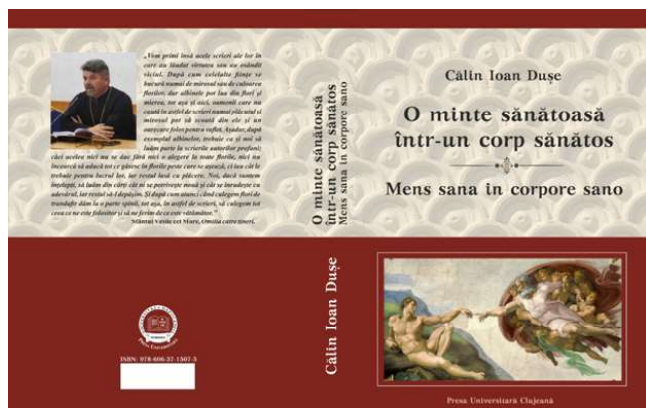
O mamă iubește. Necon condiționat. O mamă veghează neîncetat la binele copiilor trudind, ocrotind, sfătuind. Totul din darurile ce i-au fost încredințate, cu întreaga sa ființă. Despre Maria se spune *că este capodopera lui Dumnezeu în sânul creației, cea preacurată, care a fost menită să mijlocească pentru neamul omenesc la Sfânta Treime*. Virtutele Ei sunt sfatul cel dintâi. Așa să încercăm să fim. Copii care să-i semene Mamei. *Frumoși de buni, de-am fi*, fiecare moment al vieții ne ar fi spre fericirea pentru care am fost zidiți. Mesajul acestui Crăciun ne dă soluția simplă: să ne deschidem inimile la chemarea LUMINII, să ne îngăduim, noi, cei mici, cei mulți frați ai Domnului Luminii să-i fim Lui oglindă, înseninând, bucurând împrejurul nostru și fiind prilej de bucurie Cerului care tresaltă în cântări cu fiecare păcătos convertit, să restabilim armonia în primul rând în noi. Simplu, deschizându-ne IUBIRII.

E o iarnă-primăvară, acum în ianuarie, 2023. Tentația cea mai mare, cea care ne e mereu dinspre tulburare, este să ne plângem, de toți și toate, de mersul grăbit și înnorat al „vremurilor”. Uneori ne îmbolnăvim chiar cu veninul nemulțumirii de sine. Soluția cea simplă a vindecării vremurilor noastre interioare și exterioare tulburate, LINIȘTIREA. PACEA lui ISUS. ASCULTAREA și URMAREA MAMEI. Deschiderea

inimii și recunoașterea nobleței originii noastre. Să nu uităm mărturia vieții unui mare sfânt contemporan, Papa Ioan Paul al II-lea: „*Iarăși mă consacru ție... maternei tale robii într-o iubire: Totus Tuus! Sunt cu totul al tău! Îți consacru întreaga Biserică, de orișunde, până la marginile pământului! Îți consacru omenirea; îți consacru toate popoarele și toate națiunile. Îți consacru Europa și toate continentele. Zilnica noastră consacrare la Isus prin Maria, aruncându-ne precum copilași în brațele Ei, cu rugăciunea pe buze și în inimă, prin dăruirea trudei celor din jur, despresurându-ne de noi înșine e aici, acum, calea spre un An Nou BINE- CUVÂNTAT.*”

RECENZIE

Pr. Lect. Univ. Dr. Călin Ioan Dușe, *O minte sănătoasă într-un corp sănătos - Mens sana in corpore sano* - ediția a II-a revăzută și adăugită, Presa Universitară Clujeană, 2022, 536 pp.

În cuvântul introductiv, autorul motivează că geneza volumului, pe care-l îmbie publicului, se regăsește în cursurile predate on-line masteranzilor, în anul universitar 2020-2021. Pe bună dreptate se face mențiunea că nesocotirea valorilor educative și culturale pot genera probleme sociale deosebite pe care statul le va putea gestiona doar prin alocarea unor resurse financiare considerabile.

Parcurgând lucrarea, vom fi fascinați să ne întâlnim cu personalități reprezentative care au modelat istoria civilizației umane. Amintim modul deosebit în care autorul a creionat procesul de educație și învățământul la romani. Autori clasici de seamă sau Sfinți Părinți reprezentativi, împărați care au adus o contribuție majoră în promovarea culturii și spiritualității universale sunt prezentați magistral de universitarul clujean. Față de ediția princeps, a doua ediție, prezintă o valoroasă analiză a epocii împăratului Constantin cel Mare.

Am descoperit, încă o dată, în colegul studiilor doctorale, finalizate sub bagheta renumitului patrolog Arhid. Prof. univ. Dr. Constantin Voicu, pe fratele întru slujirea amvonului și catedrei, prin argumentarea puternică, logică și firească a evenimentelor care au lăsat lumii creștine tezaurul cultural al lumii greco-romane moștenit de Imperiul Bizantin.

Cristos a prefăcut apa în vin, legăturile sufletești dintre oameni evoluează spre o esență mai puternică, care unește, așa precum Biserica, Trupul Tainic al Domnului, Una în unitate și credință.

Părintele latin Ieronim aprecia pe apologetul apusean Tertulian ca „eruditus et ardens vir”. Părintele Profesor Dr. Călin Ioan Dușe, valoros cadru didactic al Facultății de Teologie Greco-Catolică - Departamentul Oradea - din cadrul Universității Babeș-Bolyai Cluj-Napoca, membru fondator al Centrului de Studii Patristice și Literatură Creștină Antică (CSPLCA) și al Centrului de Studii și de Frontieră în Teologie, din

cadru Universității Babeș-Bolyai, este semnatarul și a altor lucrări și studii de înaltă ținută academică. Amintim aici, doar binevenitele recente volume: *Imperiul Roman și creștinismul în timpul Părinților Apostolici*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2019; *Imperiul Roman și creștinismul în timpul Sfântului Clement Romanul*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2021. Toate acestea motivează, pe deplin, apartenența Sfinției Sale în Asociația Internațională de Studii Patristice AIEP-IAPS.

Felicităm, și cu acest binecuvântat prilej, pe vrednicul universitar, ostentor în ogorul Domnului, rugând pe Bunul Dumnezeu să-i dăruiască har și dar pe tărâm pastoral și cărturăresc. Autorul nostru, veritabil cercetător, scrie cu nostalgie și acribie științifică privind spre acele vremuri. Unitatea Bisericii este visul nostru, al celor care ostenim în ogorul Domnului.

Așa să ne ajute Bunul Dumnezeu!

Pr. Mircea CRICOVEAN

Ianuarie...

Mi-e bine, oboseala mă adie cu mulțumire...

A fost totul liniștit, plăcut,

am fost sănătoși,

în firească armonie acasă, la biserică, în familie...

Sărbătorile au trecut iar cu mici surprize,

cu același avânt

spre a dăruia cât mai multă bucurie,

cu aceeași veche speranță de a o primi...

Acum, este iar Ianuarie.

Timpu cel nou, agenda curată

dorința creionând cu nerăbdare

o nouă viață, oricum altfel,

oricum mai plină de dorința albastră

în care Cerul se cuprinde

cu mine împreună,

modelând linia orizontului

în unde, arabescuri de lumină

în fiecare binecuvântată dimineață,

când ne vorbim, în rugă,

și, în adânc ne zâmbim, știu...

Vom zidi împreună!

Maria-Mirela FILIMON

Prânz festiv la cantina socială

Un moment aparte în viața de zi cu zi a beneficiarilor cantinei sociale este evenimentul care a avut loc astăzi, 22 decembrie a.c., la cantina socială. Sărbătorind, în avans, Nașterea Mântuitorului, am avut oaspeți de seamă la cantină, iar conducerea Asociației Caritas Eparhial a pus umărul cel al voluntarilor prezenți la pregătirea sălii de mese, la servirea beneficiarilor pe toată durata prânzului, precum și la curățenia din sala de mese.

Într-o atmosferă familială, Preasfințitul Virgil însoțit de Eugen Ivuț, secretarul episcopal, dar și președintele asociației, pr. Olimpiu Todorean, directorul executiv al organizației, Adela Popa-Ghițulescu, și voluntarii Claudiu Boda și Andrei Horgoș, au oferit bucurie și emoție beneficiarilor prezenți pe care i-au servit cu salată boeuf, supă de tăieței, piure cu cârnați, câte o felie de cozonac, dar și câte un pahar cu vin și o cafea. Am fost colindați de două beneficiare ale cantinei care au primit, apoi, cu emoție, aplauzele tuturor celor prezenți.

Dacă la intrarea în sala de mese, beneficiarii au văzut pe masă câte două clementine și câte două bomboane de pom, la plecarea din sala de mese, fiecare dintre ei a primit câte un pachet cu articole de îmbrăcăminte (ciorapi, indispensabili, mănuși, căciuli) care au fost achiziționate din cuantumul subvenției acordate de Direcția de Asistență Socială Oradea.

Cu speranța că am reușit să aducem puțină mângâiere persoanelor vulnerabile care ne trec pragul zi de zi, urăm beneficiarilor noștri “Sărbători binecuvântate!” și un an nou mai blând!

Teodora BODA
Asistent social specialist

La ceas de sărbătoare

Sărbătoarea Crăciunului este cea mai iubită și cea mai așteptată sărbătoare a anului. Crăciunul reprezintă, pe lângă o sărbătoare creștină, o perioadă a tradițiilor și a obiceiurilor transmise din generație în generație. Colindul, bradul împodobit, scenetele cu motive religioase și cadourile sunt nelipsite în toate colțurile României.

Și în acest an, am fost vizitați de un oaspete de seamă, PSS Virgil Bercea, care a împărțit cadourile bunicilor noștri și care le-a adresat fiecăruia o vorbă bună însoțită de mângâierea care a ajuns la sufletele rezidenților noștri!

Bunicii au fost plăcut surprinși și fericiți la vederea cadourilor pe care le-au primit, trăind spiritul Crăciunului care le încălzește inimile.

La rândul lor, au pregătit o mică surpriză pentru cei dragi de acasă, ajutați de angajații centrului, de voluntarii de la EduBiz și studenții practicanți de la Facultatea de Științe Socio-Umane specializarea Asistență Socială, făcând câte o cutie handmade cu momente memorabile din ”Casa Frențiu”.

Le dorim bunicilor noștri și familiilor acestora un Crăciun fericit și binecuvântat!

Mihaela CORB
Asistent social practicant

Instalarea noului protopop de Carei

În Duminica a XXIX-a după Rusalii a avut loc la Carei, în Biserica Sfântul Apostol Andrei, instalarea noului părinte protopop de Carei, în persoana preacucernicului **Părinte Lucian Constantin Cociorva**, prin decretul nr. 18/10.01.2023. În același timp, Pr. Lucian a fost numit și ca Administrator parohial al Parohiei Sfântul Apostol Andrei, prin decretul nr. 17/10.01.2023.

Slujba de instalare a fost celebrată de Părintele vicar judecătoresc Vasile Răzvan Iacob, trimis al Preasfințitului Virgil Bercea – episcop greco-catolic de Oradea, alături de nou-numitul Pr. Lucian Cociorva, de Pr. Zorel Zima – protopop de Beiuș, de pr. Florin Madăras – paroh de Lucăceni și de ipodiaconul Deak Istvan.

Îi dorim Părintelui Lucian păstorie rodnică și îl rugăm pe Bunul Dumnezeu să își reverse asupra lui toate harurile Sale, pentru a face mereu voia Lui.

Părintele Lucian Constantin Cociorva s-a născut la data de 12 iunie 1981 în Tășnad, a absolvit clasele primare în orașul Carei, după care a urmat cursurile Liceului Teologic (actualul Liceu Iuliu Maniu) din Oradea. În anul 2004 a absolvit cursurile Facultății de Teologie Greco-Catolică din cadrul Universității Babeș-Bolyai din Cluj Napoca – Departamentul Oradea, fiind licențiat în Teologie Dogmatică în anul 2004, iar mai apoi absolvind masteratul tot în Teologie dogmatică, în anul 2009.

A fost hirotonit preot la data de 2 decembrie

2007, în Catedrala Sfântul Nicolae din Oradea, prin punerea mâinilor Preasfințitului Episcop Virgil Bercea. În anul 2007 este numit administrator parohial în Parohia Urziceni Pădure din Protopopiatul Carei, iar în anul 2009 a fost numit administrator parohial în Parohia Ghenci, Protopopiatul Carei, unde în cei 13 ani de păstorie, alături de comunitatea activă a acestei parohii, au reușit multiple realizări atât spirituale cât și materiale concretizate prin renovarea totală a bisericii, renovarea casei parohiale, construirea unei capele mortuare, precum și redobândirea tuturor bunurilor parohiei.

Este căsătorit din anul 2007 cu Orsolya, având împreună două fete, Rafaela de 10 ani și Dorotea de 5 ani.

Din data de 10 ianuarie 2023, este numit administrator parohial al Parohiei Sfântul Andrei din Carei, și protopop de Carei.

Biroul de Presă

Expoziție de icoane

În cadrul Sfintei Liturghii din data de 8 ianuarie 2023, în Parohia Greco-Catolică „Nașterea Maicii Domnului” din localitatea Valea lui Mihai, a avut loc instalarea noului paroh, **Cicșa Sabin jr.**

Liturghia a fost prezidată de părintele Eduard Roman, alături fiindu-i părintele protopop al Ierului Alexandru Duma, părintele Cicșa Sabin senior, noul preot paroh Cicșa Sabin jr. și diaconul Gabriel Pintea.

La finalul Liturghiei Părintele Protopop Alexandru Duma a dat citire actului în care, prin Decretul Episcopal 1091/10.11.2022, este numit Preot Administrator Parohial onoratul în Cristos Preot Sabin Cicșa cu începere din data de 01.01.2023, act semnat de către Preasfinția Sa, Episcop al Oradei Mari Virgil Bercea, după care i-a urât noului paroh mult succes în noua misiune și asigurându-l de susținerea sa atât morală cât și spirituală.

Părintele Eduard Roman a ținut să menționeze că preotul este în slujba comunității dar și comunitatea trebuie să își susțină preotul și trebuie să fie o susținere și un ajutor reciproc. Acesta a mai adăugat și cât de importantă este pentru preot dar și pentru comunitate o preoteasă înțeleaptă. Părintele Sabin a mulțumit tuturor celor prezenți, dar în special lui Dumnezeu și

Preasfinției Sale Virgil Bercea pentru susținere și încrederea acordată.

La acest eveniment au luat parte și autoritățile orașului Valea lui Mihai reprezentate prin Viceprimarul Karsai József-Attila și secretarul general Teodor Maria.

Îi dorim noului paroh slujire îndelungată în via Domnului, multă răbdare, succes și îl asigurăm de rugăciunile noastre, totodată rugându-l să se roage pentru noi.

Cristina Diana CICȘA

Rezultatele campaniei „Ia și tu Cutia de Crăciun”, 2022

Asociația Caritas Eparhial Oradea a desfășurat, în perioada 1 decembrie - 18 decembrie 2022, campania „Ia și tu Cutia de Crăciun”, în care se cerea ca rezultatul renunțării să fie dăruit de fiecare persoană în parte unor familii aflate în dificultate. Campania s-a desfășurat în parohii din Oradea și împrejurimi, școli și licee din Oradea, precum și în Beiuș. Suma colectată astfel a fost de: 30.659,75 lei, după cum urmează:

Din parohii: 15.137 lei:

Parohia Mănăstirea „Maica Domnului”, 4.215 lei;
Parohia „Sfântul Nicolae”, 1.610 lei;
Parohia „Sfântul Gheorghe”, Spital, 484 lei;
Parohia „Schimbarea la Față”, Velența, 1.905 lei;
Parohia „Duminica Tuturor Sfinților”, 2.000 lei;
Parohia „Sfânta Treime”, 1.612 lei;
Parohia 1 Mai, Haieu, 200 lei;
Parohia Santandrei, 1.709 lei;
Parohia Santandrei II, 320 lei;
Parohia Beiuș, 1.082 lei.

Din licee: 15.522,75 lei:

Liceul Teoretic „Lucian Blaga”, 2.050 lei;
Colegiu Național „Onisifor Ghibu”, 1.333 lei;
Colegiul Național „Iosif Vulcan”, 2.983,75 lei;

Liceul Greco-Catolic „Iuliu Maniu”, 8.131 lei.

Colegiul Tehnologic „Constantin Brâncuși”, 1.025 lei.

Suma colectată în urma acestei campanii va fi folosită pentru Centrul After School „Sfântul Martin” din Ioaniș, (beneficiari 38 copii); Serviciul dușuri sociale (30 adulți) și Cantina socială „Maria Rosa” din Oradea (30 adulți).

Mulțumim celor care au hotărât ca renunțarea lor să se concretizeze într-un ajutor material pentru persoanele aflate în dificultate precum și tuturor celor care au ajutat la buna desfășurare a campaniei.

Pr. Olimpiu Todorean

Logo-ul Adunării Sinodale Continentale de la Praga, 2023

În cadrul conferinței de presă organizată de Consiliul Conferințelor Episcopale Europene (CCEE) pe 14 decembrie a.c., în Vatican, a fost prezentat și logo-ul Adunării Sinodale Continentale europene programată pentru anul viitor la Praga, de la 5 la 12 februarie 2023.

Sigla se bazează pe logo-ul oficial al Sinodului, care arată Poporul Lui Dumnezeu în diversitatea sa, umblând în lume sub îndrumarea Spiritului Sfânt.

În logo-ul întâlnirii de la Praga, Poporul Lui Dumnezeu merge pe Podul Carol, simbol al orașului, care încă din Evul Mediu a făcut legătura între cele două maluri ale râului Vitava și cele două părți ale actualei capitalei cehe (Praga a fost inițial un sistem de patru orașe independente, unite abia la sfârșitul secolului al XVIII-lea).

În dreapta logo-ului se află Turnul Podului Orașului Vechi, deoarece podul are acel turn medieval pe fiecare parte. Era atât o poartă care proteja podul, cât și un tip de arc de triumf prin care a trecut regele ceh în ziua încoronării.

În stânga siglei se află conturul Catedralei „Sf. Vitus, Wenceslas și Adalbert”, unul dintre cele mai sfinte locuri din Praga și Republica Cehă, unde va avea loc și o celebrare în cadrul Adunării Sinodale din februarie 2023.

Legătura dintre cele două logo-uri întărește astfel ideea de sinodalitate, arătând că Poporul Lui Dumnezeu nu merge împreună într-un scenariu imaginar, ci

în condițiile concrete ale acestei lumi.

Mergând pe un pod care leagă țărmuri și lumi împărțite, sinodalitatea ajută astfel la depășirea obstacolelor, la construirea de punți și la stabilirea relațiilor între popoare, una cu cealaltă, și între om și Dumnezeu.

Poporul Lui Dumnezeu, aflat pe cale, se îndreaptă spre turnul porții prin care va intra în oraș. Acest lucru poate evoca, de asemenea, dimensiunea eshatologică a Poporului Lui Dumnezeu pe drumul său, pe măsură ce se îndreaptă spre Ierusalimul ceresc, unde Mielul este Lumină (cf. Apoc. 21). La urma urmei, împăratul și regele ceh Carol al IV-lea (1316 – 1378), constructor al Podului Carol, a conceput Praga drept Noul Ierusalim, Centru al creștinismului.

Secretariatul Consiliului Conferințelor Episcopale Europene (CCEE)

Pr. Cristian F. SABĂU

PERSOANE, FAPTE, VIETI MEMORABILE ÎN ISTORIA BISERICII GRECO-CATOLICE

Interviu cu părintele Ioan Erdeli

Într-o după-amiază a verii anului 2011, am fost împreună cu fratele meu Dorin - să îl vizităm pe pr. Ioan Erdeli (1920 - 2012), acasă la el. Ne-a deschis soția, doamna preoteasă. Părintele Erdeli ne aștepta în camera lui. De altfel simplă și modestă, odaia acestuia părea un spațiu patriarhal, un loc în care timpul parcă s-a oprit și, de undeva, de peste tot, țâșnea veșnicia. Camera era multifuncțională: dânsul slujea acolo Sf. Liturghie, se ruga, citea, se odihnea; era ca un atelier în care și-au dat întâlnire cerul și pământul, pentru a crea ceva nou. De pe "altărașul" lui, statueta Fecioarei cu brațele deschise veghea smerită de lângă potirul în care se cobora Fiul dumnezeiesc al Maicii Preacurate, iar dintr-o fotografie înrămată pe perete, Episcopul martir PSS Ioan Suciul îl veghea cu privirea-i blândă pe cel căruia odinioară i-a dat Taina Preoției.

Părintele Erdeli s-a născut în anul 1920, lângă Oradea, în comuna Sântandrei, iar în ziua vizitei noastre avea mai bine de 90 de ani. Firește că pe atunci nu știam că în anul următor avea să părăsească această lume. A dus astfel cu el aproape un secol de istorie trăită, comoara și povara unei vieți zbuciumate și a unei carisme împărtășite din plin tinerilor, până când suferințele nu i-au mai permis să fie activ.

Părintele Erdeli a fost hirotonit preot în 3 septembrie 1944, la Oradea, în capela Episcopilor din Palatul Episcopal, prin punerea mâinilor fericitului episcop martir PSS Ioan Suciul. A săvârșit primele Liturghii la Dobricionești (jud Bihor), localitatea de baștină a soției.

În 8 septembrie 1944 a fost numit paroh în localitatea Groși (jud Bihor). Începutul persecuției comuniste din 1948 l-a surprins în timp ce activa aici. Fără să știe ce era, a semnat o hârtie; mai pe urmă a aflat că privea trecerea la ortodoxie. Chiar dacă și-a retractat iscălitura, a fost numit în Parohia Ortodoxă de la Șimleu Silvaniei (jud Sălaj), între 1952-1968.

În 1959, viața i s-a schimbat: i-a murit soția de cancer. Cum nu i-a ajuns de la Vatican indultul pentru a se recăsători, a considerat că nu-și mai putea continua slujirea preotească -având a doua soție, motiv pentru care s-a retras din activitatea preotească. Mai pe urmă, avea să primească mult așteptata scrisoare de aprobare a exercitării preoției însoțită de a doua nevastă. Îmi amintesc că mi-a arătat-o, semnată de un „oarecare” Cardinal Joseph Ratzinger, devenit mai apoi Papa Benedict al XVI-lea (1927-2022).

Până la pensionare (1980), a lucrat ca funcționar la IRTA.

După 1989, a fost celebrată prin meritul lui prima Liturghie Greco-Catolică în localitatea natală, la Sântandrei (jud Bihor), pe 11 februarie 1991. A slujit în această parohie până când puterile l-au ajutat și a sprijinit alți preoți, foști studenți, în activitatea pastorală.

În timpul păstoririi PSS Vasile Hossu, ajutat de pr. Vasile Fernea și de pr. Ioan Bota de la Cluj, pr. Ioan Erdeli a redeschis la Oradea Institutul Teologic și a contribuit la formarea primilor preoți din Biserica renăscută. A făcut tot ceea ce i-a stat în putință pentru reînvierea învățământului teologic (a predat „Studiul biblic” la Institutul Teologic de la Oradea și tot ceea ce de mai era nevoie), a clerului și a culturii greco-catolice. A desfășurat o susținută activitate publicistică, scriind la revistele „Vestitorul” și „Calea desăvârșirii”. Unele articole au fost cuprinse succesiv în volume-colecție, precum Verbum salutis (2002).

Pe 19 iunie 2009, în cadrul vecerniei solemne pentru deschiderea anului Sf. Preoții 2009-2010, PSS Virgil Bercea i-a acordat Crucea eparhială pentru merite deosebite.

A murit în dimineața zilei de 23 aprilie 2012, în jurul orei 9. A avut o trecere ușoară și nu a stat la pat nici măcar o zi, ci a fost pe picioare până în ceasul morții.

Fie ca „sămânța” sădită prin el să dea roade, în tinerii teologi formați sub oblăduirea lui și în toți cei care am avut șansa să îl cunoască.

Îi mulțumesc doamnei învățătoare Claudia Toth-Belea, o prietenă dragă și bună, pentru ajutorul la dactilografie.

(continuare în pag. 17)

(urmare din pag. 16)

Pr. Cristian F. Sabău (pr. C.S.): Părinte Ioan, eu am venit la Dvs. cu o rugămintă. Doresc să adun mărturii-memorie vie despre persecuția Bisericii. Adică, să strâng mărturii, înregistrându-le, de la persoanele care au prins încă acele vremuri. Ați fi dispus să povestiți anumite lucruri pe care vi le amintiți, pe care le-ați experimentat, cum ați trăit perioada prigoanei? Am adus și un reportofon. Ați fi dispus să începem chiar acum? Așa, o poveste liberă...

Pr. Ioan Erdeli (pr. I.E.): Da, voi face treaba asta, sănătoși să fim! Îmi pare bine că am cu cine vorbi, să știi. Că nu am cu cine să comunic...

Pr. C.S.: Părinte Ioan, cum v-a venit ideea de a deveni preot?

Pr. I.E.: Părintele Tămâian m-a sfătuit să mă înscriu la Teologie. Așa că, în decembrie 1940, am devenit student la teologie și am continuat până în 1944, cu toate examenele. Apoi m-am căsătorit și am fost preot în Groși (jud Bihor), mai mulți ani, apoi în Șimleu (jud Sălaj).

Pr. C.S.: Cum vă amintiți anii formării Dvs. în Seminar?

Pr. I.E.: Episcopul Ioan Suciu ne-a fost profesor de morală, ne-a ținut exerciții spirituale. Părintele Barna ne predă studiu biblic, părintele Stan Găvrilă - dogmatica, părintele Matei - morală, părintele Sălăjean - cântarea, părintele Chirvai - dreptul.

Mai cântam uneori în cor la diferite solemnități, dar la Paști și în Săptămâna Mare nu mai era loc, fiindcă maghiarii și evreii veneau și cântau în corul lui Francisc Hubic, cu instrumente. Directorul Băncii Bihary era bun violonist, și venea de cânta în corul acesta.

În timpul studenției mele, adică începutul anilor 1940, după Diktatul de la Viena, episcopul nostru titular, ÎPS Valeriu-Traian Frențiu, alături de părintele Tămâian, era refugiat la Beiuș și nu-i mai dădeau voie să vină în Ardealul ocupat.

Pr. C.S.: Dvs. ați mai suferit alte repercusiuni în urma Diktatului de la Viena?

Pr. I. E.: După Diktatul de la Viena, eu am venit la țară și m-am înscris la Facultatea de Filosofie și Litere din București, cu un alt sătean din Sântandrei, Șereș (soția lui tot vine la biserică, iar băiatul lor e director la „Plastor”, fabrica de prelucrare a maselor plastice).

În timpul când eram deja student la București, la Schitu-Măgureanu, am primit o scrisoare prin care eram informat că pe tatăl meu l-au luat și l-au dus la detașament de muncă, la o fabrică de armament din Franța. Îi recruta și îi ducea la Marghita, iar de acolo îi dirija în diferite locuri. În Sântandrei au rămas doar sora și mama mea. Atunci mi-au zis să vin acasă. Eu aveam diplomă de învățător, fiindcă terminasem „Școala Nor-

mală Unită”. Așa că, m-am hotărât să vin acasă.

Pr. C.S.: L-ați cunoscut pe PSS Ioan Suciu, care rămăsese la Oradea...

Pr. I.E.: Eu am fost simpatizat de episcopul Suciu și țineam legătura cu dânsul totdeauna. În ultimul an [de studenție] am scris și două articole pe care le-a publicat el în „Almanahul tineretului român”; se găsesc și în cartea Verbum Salutis, pe care am publicat-o recent (2002). După aceea, am hotărât să mă hirotones. Trebuia să-mi facă el hirotonirea la Catedrală, dar n-a putut, fiindcă s-a întâmplat ce s-a întâmplat în 23 august 1944.

Eu, seara, eram pus de acord cu fosta soție, care a decedat, fiica preotului Apăteanu, care era preot în Dobricionești; ea venea la Oradea ca noi să facem ceremonia hirotonirii, cu episcopul Suciu. Sosea cu trenul de ora 9, dinspre Cluj. M-am dus și am așteptat-o la gară. Când am sosit lângă casa parohială, unde locuia profesorul pr. Barna de biblic (el era, după soție, un fel de rudenie mai îndepărtată), ne-am hotărât să luăm o mică gustare. Când am ajuns în dreapta casei parohiale, am auzit că România a rupt legăturile cu Germania și că a făcut un nou guvern cu Sănătescu și cu cutare, și cutare. Atunci a intrat groaza în noi. Ce vom face de acum, în aceste condiții? Și toți ne-am risipit.

Hirotonirea preoțească s-a săvârșit cu discreție în capela Palatului Episcopal, nu în Catedrală.

Pr. C.S.: Dar înainte de hirotonirea preoțească v-ați căsătorit. Cum s-au întâmplat lucrurile?

Pr. I.E.: În perioada respectivă, Episcopul fusese ridicat, preoții la fel. În Oradea, nu se mai găsea nici un preot. Canonicii Maghiar, Barbu, Chirvai, - toți au fost ridicați. Singurul pe care l-am găsit în Oradea a fost părintele Boroș. El se cunoștea cu familia Chiș, ce locuia acolo, lângă biserica care aparținuse odinioară rutenilor, fosta Sfânta Brigitta. Dl. Chiș se transferase atunci și a devenit casier la Banca Unirea, unde există acum un cabinet medical... pe partea stângă. Așa că, el nu figura în evidența poliției. Fiind arestați Episcopul și canonicii, am apelat la pr. Boroș, fiindcă el era singurul preot în libertate.

Pe cine să chem de naș? L-am invitat pe pictorul Victor Rusu, care îmi fusese profesor de fizică. S-a celebrat căsătoria religioasă acolo, la dl. Chiș de la Banca Unirea, într-un birou.

Pr. C.S.: Când l-au arestat pe episcopul Suciu, unde l-au dus? Sau ce s-a întâmplat cu el?

Pr. I.E.: Atunci l-au dus la poliție. Pe toți i-au ridicat și au vrut să îi împuște.

Pr. C.S.: Era un fel de „repetiție generală” pen-

(continuare în pag. 18)

(urmare din pag. 17)

tru arestările din 1948 și suprimarea Bisericii Greco-Catolice...

Pr. I.E.: Da.

Când milițienii comuniști s-au dus în 1948 să-i aresteze pe episcopii de Oradea, i-au găsit la sediu doar pe ei și pe pr. Foișor, fostul secretar. Și atunci au venit la ei să-i împuște. Ce s-a întâmplat în momentul acela? Episcopul Suciu și ÎPS Frențiu au spus să mai celebreze o Liturghie. Au mai făcut o Liturghie și agenții se pregăteau să îi ridice. În momentul acela a căzut de pe acoperișul Palatului episcopal o piatră uriașă. Nu știu cum s-a întâmplat. Ei (milițienii) s-au înspăimântat atunci și au fugit, iar episcopii au scăpat.

Între timp, viitorul episcop Vasile Hossu, care era cu un an mai mare ca mine și era pe vremea aceea pedagog la Seminar, le aducea mâncare vlădicilor. Atunci, aceștia l-au trimis la episcopul romano-catolic, pentru a-i spune ce se întâmplă cu preoții greco-catolici. Episcopul romano-catolic Scheffler a luat legătura mai sus, ca să nu-i mai aresteze pe ai noștri, dar condiția era ca ei să pună la dispoziția armatei germane Seminarul din Oradea. Deci, în fiecare seară, curtea Seminarului nostru era ticsită cu motociclete. Petreceau o noapte, două și plecau. Noi n-aveam, practic, contact cu ei, căci locuiam acolo unde e teologia noastră veche (actualmente corpul „C” al Seminarului). Nemții veneau, plecau, își vedeau de treabă și, așa, episcopul a scăpat.

Pr. C.S.: După ce ați devenit preot, ce amintiri aveți din viața pastorală?

Pr. I.E.: Așadar în 3 septembrie 1944 am fost hirotonit. Am fost trimis în parohia Groși (jud Bihor) în locul preotului Paul Luran, doctor de Roma, care murise. Ca să nu piardă acea parohie, episcopii mi-au spus: „Mergi acolo!”, și m-am dus. Am făcut treabă bună în parohie.

Când am vrut să plec de acolo, mi-au tăiat cauciucurile de la mașină -pocăiții!-, în semn de protest față de schimbare. Se întâmpla pentru că eu adoptasem o altă tactică decât cea a părintelui Paul, de dinaintea mea, care, în fiecare duminică, îi vorbea de rău la predică și zicea: „Pocăiții așa și pe dincolo...”. În schimb eu nu i-am vorbit niciodată de rău; m-am ținut de evanghelie și m-am purtat ca și cum ei nu ar fi fost în sat. Au rămas foarte mirați.

Tot așa, am învățat încă un lucru pe care l-am recomandat și altora: să-și pregătească foarte bine predicile de înmormântare. În mormântările reprezintă un prilej nimerit pentru a ne face cunoscuți. Este bine ca omiliile să fie bine documentate asupra adevărilor fundamentale: moartea, etc., etc. Și, așa, ei [pocăiții]

veneau și îmi ascultau predicile cu gura căscată. Cu asta i-am câștigat. Și toate au mers bine.

În parohie, am procurat Calea Crucii. Am făcut -ce nu se făcuse niciodată în Groși- mormântul lui Isus, în Joia Mare: am adus două scânduri, le-am pus acolo, le-am acoperit cu cârpe negre și am făcut Denia. Apoi, în Vinerea Mare, am făcut Calea Crucii în jurul bisericii. O minune! Le-a plăcut. Au fost încântați. Toate mergeau bine.

Școala confesională, a noastră, era lipită de biserică și avea pe frontispiciu o cruce. Într-o noapte, organizația unui anume partid a venit să dea jos crucea de pe școală. În această situație, paza, care era compusă din oameni de mai multe confesiuni religioase (printre care și pocăiți) a venit la mine să tragă clopotele. Atunci, s-au retras și am rămas cu crucea pe școală.

În acea vreme, frații ortodocși îl aveau protopop pe părintele Gligor, care fusese odinioară preot și la Sântandrei (jud. Bihor). El locuia în Tileagd (jud. Bihor). Și atunci m-am dus la el, la Gligor, și i-am povestit ce s-a întâmplat. Mi-a răspuns „Oare ce să facem?” Partidul îl avea împuternicit un pantofar. Părintele Gligor i-a reproșat acestuia: „Ai făcut cutare lucru și cutare... Dar Dumnezeu nu bate cu bota, să ții minte!”

Cei care au vrut să dea jos crucea de pe școală și nu au reușit, au rămas foarte revoltați. Mi-au zis să merg să iau crucea de acolo, să fac o procesiune solemnă într-o duminică și să o pun apoi pe Monumentul eroilor. Le-am răspuns că nu voi face așa ceva și nici nu am făcut.

Pr. C.S.: Vă amintiți ceva semnificativ în legătură cu preoții cunoscuți în această perioadă?

Pr. I.E.: Apropo de Părintele Potoran, fost preot

(continuare în pag. 19)

(urmare din pag. 18)

greco-catolic trecut la Biserica Ortodoxă: în bibliotecă există o carte „Poezii Bihorului”, scrisă de el. El s-a retras, căci a văzut că nu are cu cine colabora, iar după scurt timp a venit ca învățător în Girișu de Criș (jud. Bihor). El avea și talent muzical: s-a evidențiat cu o cantată a secerișului. Eu nu o știu, dar asta l-a făcut cunoscut și și-a văzut de treabă în calitate de profesor și învățător acolo. În 1950 și ceva, a murit. Mormântul lui este în Oradea. Am și inscripția de pe mormântul lui, care e foarte frumoasă. Dacă vei dori ți-o voi arăta.

Există un protopopiat ortodox la Aleșd (jud. Bihor). Protopopul din Aleșd, Grațian Chișiu, a fugit. În timpul când au venit ungurii, biserica ortodoxă a rămas numai cu doi sau trei preoți: pr. Lupșa, cel mai în vârstă, pr. Ioja, care avea o fată artistă, și nu cred că mai erau alții.

Pr. Ember și pr. Potoran se tot certau; lui Grațian Chiș, care fusese protopop la Aleșd, dar apoi a plecat la Rieni (jud. Bihor), fiind prieten cu un consilier episcopal din Biserica Ortodoxă, Nicolae Păcală, i s-a propus să îi mute departe unul de celălalt.

Pr. C.S.: Ați slujit și în Biserica Ortodoxă?

Pr. I.E.: În iulie 1948, la Groși (jud. Bihor), a apărut revenitul George Rițiu să strângă semnături pentru trecerea la ortodoxie. Nefiind atent, am iscălit, dar apoi, când am aflat ce anume, m-am dus la Oradea să anunț că îmi retrag semnătura. Asta n-a mai ajuns la știința autorităților și am fost repartizat preot ortodox la Șimleul Silvaniei (jud. Sălaj). Când am ajuns, am văzut că biserica era greco-catolică, și am rămas să slujesc ca și cum aș fi fost ortodox, dar credincioșii erau tot greco-catolici.

Pr. C.S.: Cum de ați fost numit la Șimleu?

Pr. I. E.: Într-o seară, am primit un telefon de la consilierul episcopal ortodox Nicolae Păcală, prin care îmi propunea să fiu secretar la Protopopiatul Șimleu (jud. Sălaj). Soția fiind bolnavă, m-am sfătuit cu unul cu altul și cu părinții mei, și am acceptat, fiindcă în orașel exista spital. Am fost foarte bine primit.

Totuși, la Șimleu era o atmosferă de iad pentru că părintele Potoran și cu pr. Ember, tot fost unit, nu se înțelegeau. Asta se întâmpla în 1948, 1949 până în 1950. Și atunci, ca să-i împace, l-a dus pe părintele Ember - protopop la Beiuș (jud. Bihor), pentru biserica ortodoxă, iar pe părintele Potoran la Zalău (jud. Sălaj), tot pentru biserica ortodoxă.

Întâi m-am interesat care era atmosfera în biserică pe acolo și deci știam. La Șimleu existau 30 de parohii foste greco-catolice. Atmosfera era plăcută în protopopiat. Era în 1952. Eu activam ca secretar, dar slujeam și ca preot. Erau două biserici în orașel: una ortodoxă și una fostă greco-catolică și eram doi preoți, dar nu ne întâlneam unul cu altul. Eu serveam într-o

biserică, el în alta. Și pe acolo, am făcut fel de fel de lucruri bune...

Timp de un an, am ținut predici despre cele zece porunci. Aveam un manual în limba franceză, din care am tradus toate predicile (recent, i le-am dat unui preot greco-catolic. Mai apoi, mi le-a cerut și unul romano-catolic, și i le-am dat și lui). Am stat cinci ani și ceva în Șimleu și zic că am făcut treabă bună pe acolo. Nu știu... întrebați-i și pe alții!

Eu nu am servit cu ei, dar am avut o calitate sau Dumnezeu știe ce-o fost, pentru că trebuie făcută lup-ta cu pace. Eu le scriam toate conferințele, ei țineau conferințele făcute de mine, dar eu nu participam la servicii, scriam procesul verbal, băteam la mașină, înaintam raportul și așa mai departe... Mă rog, am scăpat.

Pr. C.S.: Ați trecut prin experiența grea de a avea o soție bolnavă, maladie ce a dus-o la moarte.

Pr. I.E.: Cea dintâi soție a fost învățătoare. Eu eram director la școală, fiindcă nu erau atunci încă aranjate autoritățile. Ea a avut un cancer nazal. Am umblat în stânga, în dreapta, făceam tratamente medicale, în sfârșit, Dumnezeu să ne ajute. Am mers la Cluj, am încercat în fel și chip să o ajutăm să se vindece. Făceam multe drumuri. Dar, din păcate, soția a murit.

Pr. C.S.: În acel context, v-ați recăsătorit.

Pr. I.E.: Când a murit, mă întrebam „ce mă fac?!” Am chemat-o la noi pe mama mea. A stat cât a stat, apoi am chemat-o pe soacra mea. A stat și ea o perioadă, în sfârșit. Lucian, băiatul meu, avea 5 ani; fetița, Doina, avea mai mult cu 4 sau 5 ani. Apoi venea o doamnă mai în vârstă, basarabeancă, de vreo 80 de ani, care sosea și ne făcea mâncare; tanti Vera se numea.

Întâmplarea a făcut că actualei soții i-a murit bărbatul. Fusese profesor de științe naturale, a avut TBC și s-a dus. Ea avea o fetiță, eu aveam doi copii. Ne-am sfătuit cu unii, cu alții, m-am dus pe la preoții noștri, Preasfințitul Hirțea era bolnav atunci, urmărit, și așa mai departe. Ne-am căsătorit, la biserică. Preotul Cupșa a celebrat căsătoria.

A doua sau a treia zi mi-am făcut hârtia de demisie din cler, dar nu au vrut să o primească. Au zis să rămân acolo ca secretar, dar să figurez pe stat de plată la Bădăcin (jud. Sălaj). Eram bine văzut în raion. Era raionul Șimleu, atunci. Îl cunoșteam pe Micu care a fost vicepreședinte, pe Horvath care a fost coleg de-al nostru de la Școala Normală Unită, îl mai știam pe Oprea. După ce ne-am căsătorit, nu am mai mers la biserică și am rupt legătura cu toți, dar n-am părăsit casa parohială, că nu am avut unde să ne ducem. Am făcut cerere de locuință în scris la Primăria din Șimleu și ne-au zis să rămânem acolo, iar când vor avea o locuință disponibilă, ne vom muta. Am stat acolo vreun an și ceva.

(va urma)

Să construim împreună - Centru Pastoral în Stâna de Vale

După cum bine știți, Episcopia noastră construiește un Centru Pastoral în Stâna de Vale, de care cu toții vom putea beneficia în viitor. Pentru mai multe detalii acesați linkul: <https://www.egco.ro/2020/12/17/lasati-copii-sa-vina-la-mine-matei-1914/>

Pentru a realiza acest obiectiv, avem nevoie și de sprijinul dumneavoastră, puteți face acest demers prin completarea formularului 230, donând 3,5% din impozitul anual, contribuind astfel la realizarea acestui frumos proiect. Puteți descarca formularul aici: <https://drive.google.com/file/d/1x2jCI87-GlkNFPvjEETFgrR9xej5dQc1/view>

Cei care doresc să contribuie și altfel, la acest proiect care va fi o „oază” pentru formarea și educarea copiilor și tinerilor, și în același timp deschis tuturor celor care iubesc

natura, pot suține la edificarea acestei construcții donând în contul: **RO25RNCB0032046483240048**, deschis la Banca Comercială Română.

Vă mulțumim pentru că ne sunteți alături!

Biroul Pastoral

Redirecționează 3,5% din impozitul pe venit și hai să construim împreună o Grădiniță pentru comunitate!

Scopul campaniei din acest an este construcția unei grădinițe noi, grădinița Frențiu, în Cartierul Tineretului din Oradea!

ATENȚIE!

Formularul 230 poate fi completat doar de către persoanele fizice care au realizat în anul 2022 venituri din salarii și asimilate acestora precum și venituri din pensii. Persoanele fizice care realizează venituri în mod individual sau într-o formă de asociere pot completa **Declarația 200**.

Formularul 230 se poate completa *online* la următoarea adresă:
<https://www.caritaseparhial.ro/campania-trei-virgula-cinci-la-suta>

